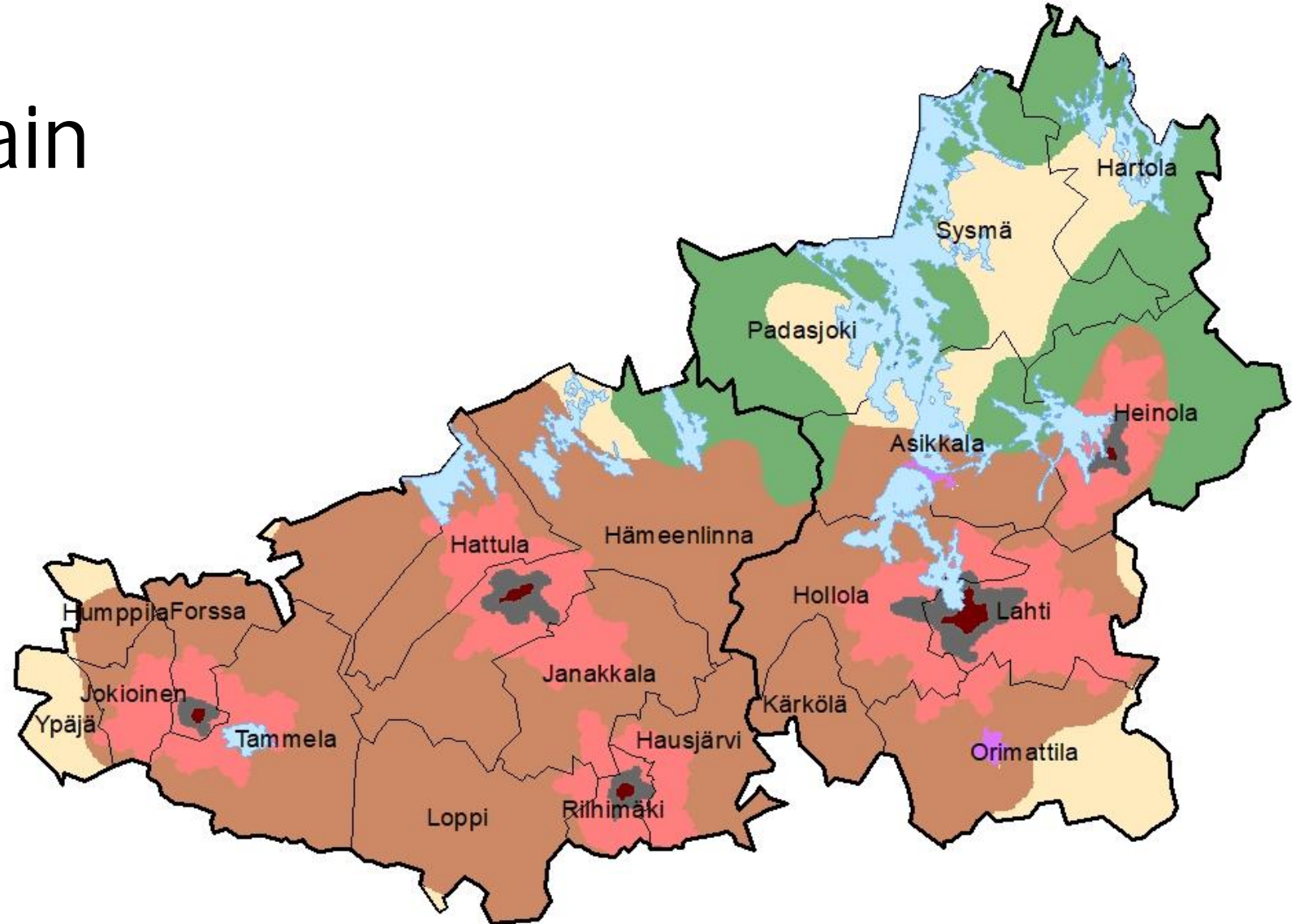

Maaseutuluotain Häme 2020

Marraskuu 2020
Pasi Saukkonen & Niina Tiittanen

Raportin sisältö

1. Mikä Maaseutuluotain? (diat 3-5)

2. Hämeen maaseudut (diat 6-11)

3. Hämeen maaseutuluotaimen kyselyn tulokset
(diat 12-33)

Kohdejoukko ja vastaajat (diat 13-16)
Maaseutujen tilan ja kehityksen barometri (diat 17-23)
Kehittämiskohteet (diat 24-30)
Vastaajaryhmäkohtaiset väittämät (diat 31-33)

4. Loppupohdinnat (diat 34-37)

1. Mikä maaseutuluotain?

Maaseutuluotain

Miksi?

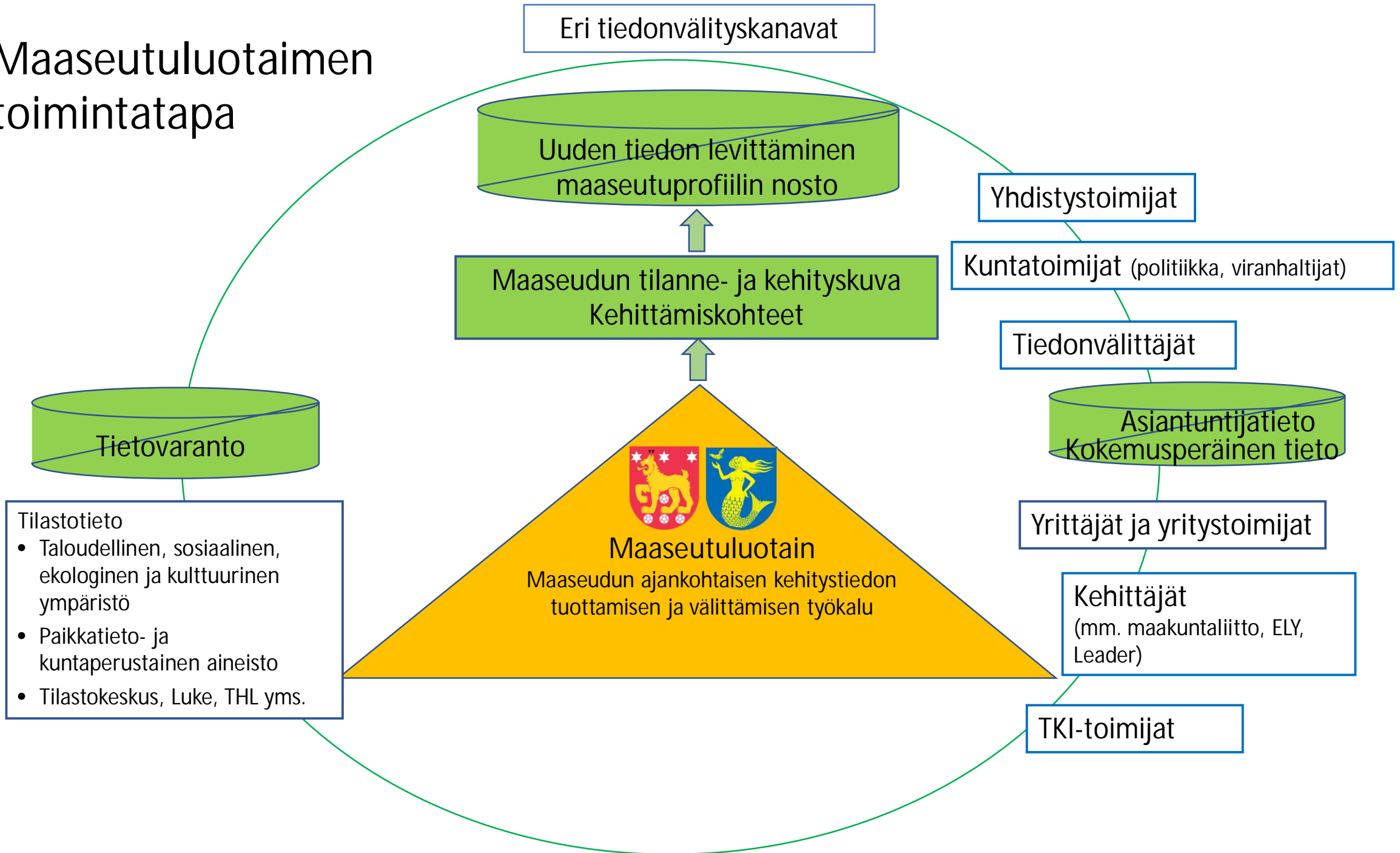
- Tukea erilaisten maaseutualueiden kehittymisen seurantaan, ennakointia ja julkisuuskuvaan
- Luoda barometri -työväline maaseudun kehittämisen seurantaan ja tueksi
- Antaa eväitä kehittämistoimien suuntaamiselle

Miten?

- Hallinnollisista rajoista riippumaton tarkastelu ja analyysi.
- Monipuolinen lähestymistapa maaseutualueiden tilaan ja muutokseen.
- Yhdistetään tietoperusta, paikallinen kokemustieto ja asiantuntijatieto.
- Mahdollisimman yksinkertainen toistaa.
- Tulokset helposti ymmärrettävät, ajatuksia herättäviä ja analyysia syventäviä.
- Ei "maaseudun ilmapuntari" tai "fiilisten tulkki" vaan kehittämisen työväline

Luotain-toimintatavan kehittäminen käynnistyi Itä-Suomen yliopistossa/Spatiassa 2016 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 tukemana. Pilotointi vuonna 2017, uusinta 2019 Pohjois-Karjalassa

Maaseutuluotaimen toimintatapa

2. Hämeen maaseudut

MAASEUTU 2020

Tilastojen kertomaa Hämeen maaseudusta

Pasi Saukkonen & Niina Tiittanen

22.5.2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

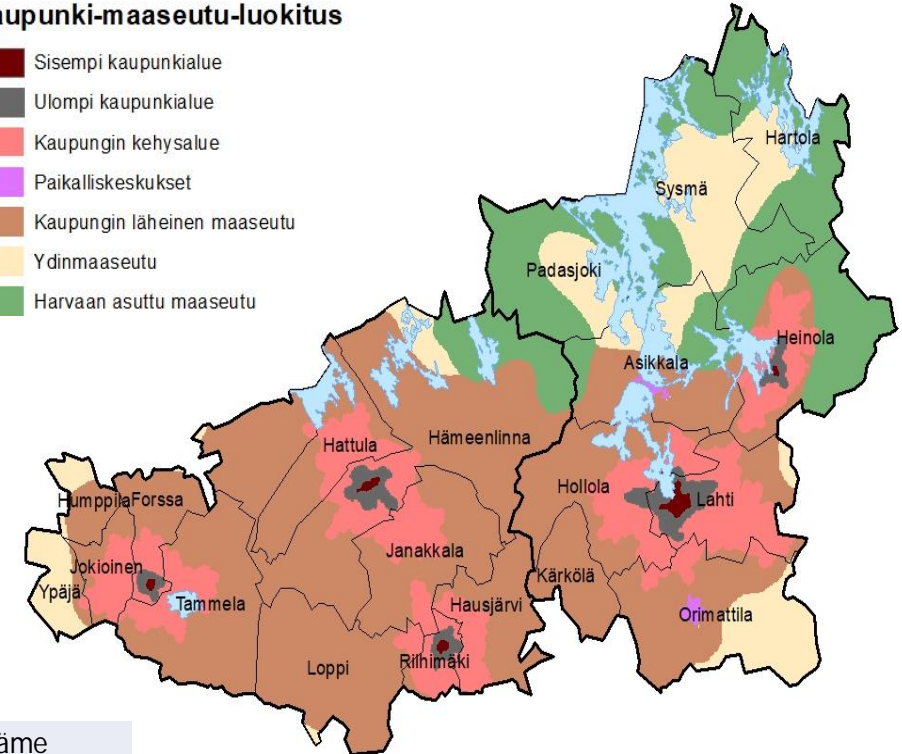

Maaseutualueiden tunnuspiirteitä Hämeessä

(Aluetypologia SYKE 2013)

- Kaupungissa ja sen kehysalueella asuu 76 % Hämeen väestöstä. Maaseutualueilla puolestaan 23 % eli noin 84 500 henkilöä.
- Maakunnista Päijät-Häme ja Kanta-Häme ovat väestöjakaumaltaan liki yhtä kaupungistuneita. Erona on se, että Päijät-Hämeessä on selvästi enemmän asukkaita kaupungin ydinalueilla, kun taas Kanta-Hämeessä kaupungin keskustasta etäisemmällä kehysalueella.
- Maaseutualueista Päijät-Hämeessä erottuu ydinmaaseutu (5,1 % väestöstä) ja alueluokittelun tunnistamat kaksi maaseudun paikalliskeskusta (6,9 %). Kanta-Hämeessä "tunnuspiirre" on puolestaan kaupungin läheinen maaseutu (22,8 %).

Kaupunki-maaseutu-luokitus

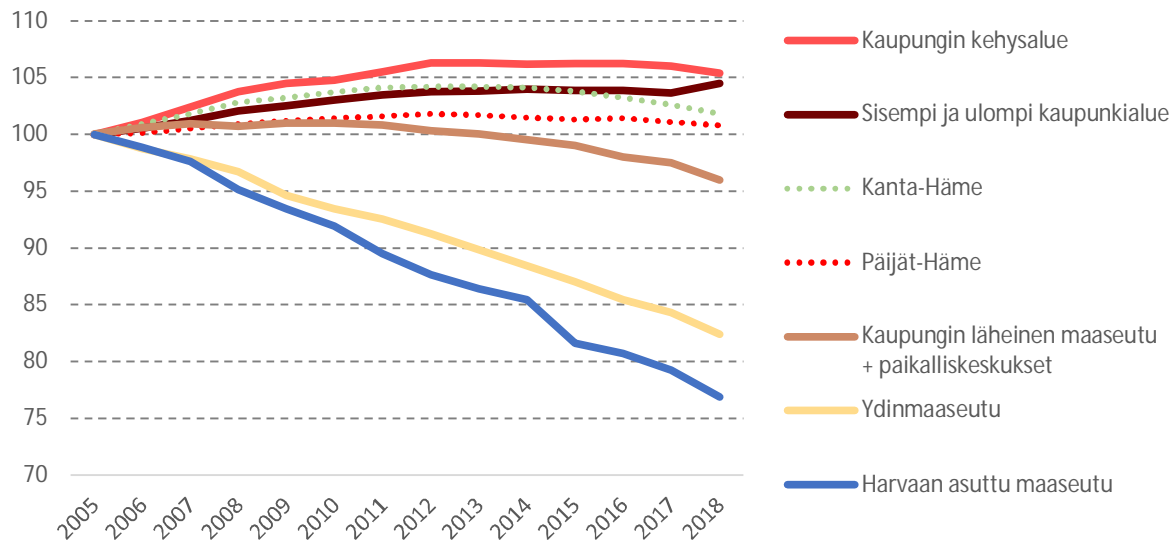
Taulukko 1. Väestö kaupunki-maaseutu-jaolla 31.12.2018

	Häme yhteensä		Kanta-Häme		Päijät-Häme	
	hlöä	%	hlöä	%	hlöä	%
Harvaan asuttu maaseutu	2 815	0,8	326	0,2	2 489	1,2
Ydinmaaseutu	12 721	3,4	2 587	1,5	10 134	5,1
Kaupungin läheinen maaseutu	55 155	14,8	39 079	22,8	16 076	8,0
Maaseudun paikalliskeskukset	13 801	3,7	0	0,0	13 801	6,9
Kaupungin kehysalue	64 120	17,2	36 969	21,6	27 151	13,5
Kaupunki	219 400	59,0	90 664	52,9	128 736	64,2
Tuntematon*	4 157	1,1	1 883	1,1	2 274	1,1
Koko alue	372 137	100	171 508	100	200 629	100

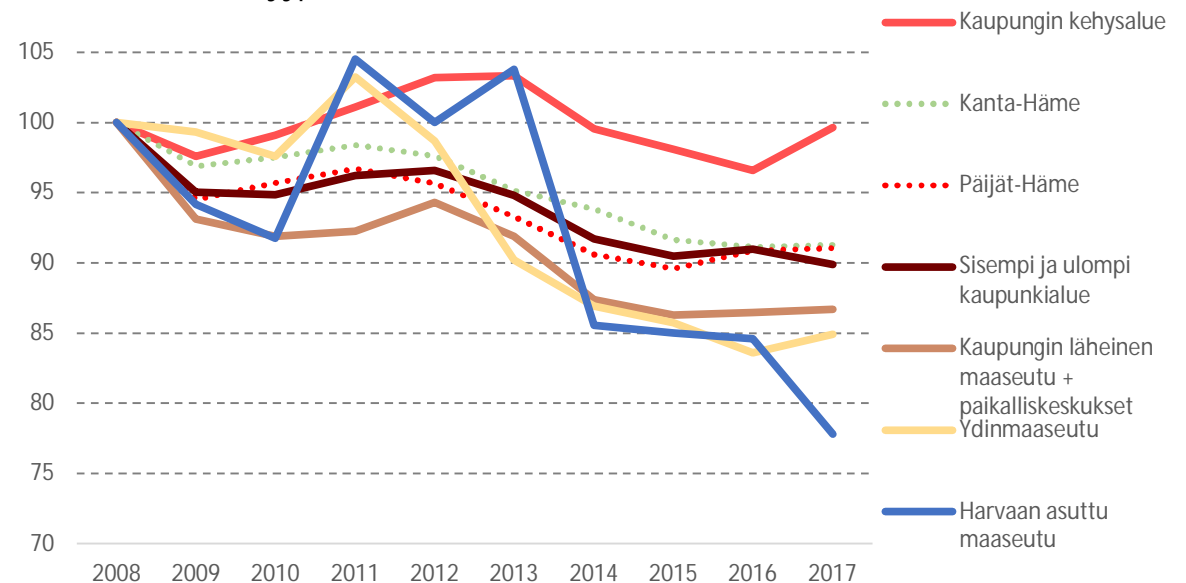
Väkiluku ja työpaikat

- Hämeen väkiluku kasvoi edelleen vuonna 2018, mutta kasvu on hidastunut.
- Vain kaupunkialueilla (sisempi, ulompi, kehys) on väestönkasvua. Maaseutualueen väestö on vähentynyt: kaupungin läheisellä maaseudulla niukasti, ydin ja harvaan asutulla maaseudulla selvemmin.
- Työpaikkojen trendi on ollut laskeva kaikilla aluetyypeillä, pl. kaupungin kehysalue jossa työpaikkojen määrä ollut ajanjaksolla melko vakio.
- Työpaikkojen määrän lasku näyttäisi pysähtyneen ja tasaantuneen.

Väkiluku Hämeessä aluetyypeittäin 2005-2018 (indeksi vuosi 2005 = 100).

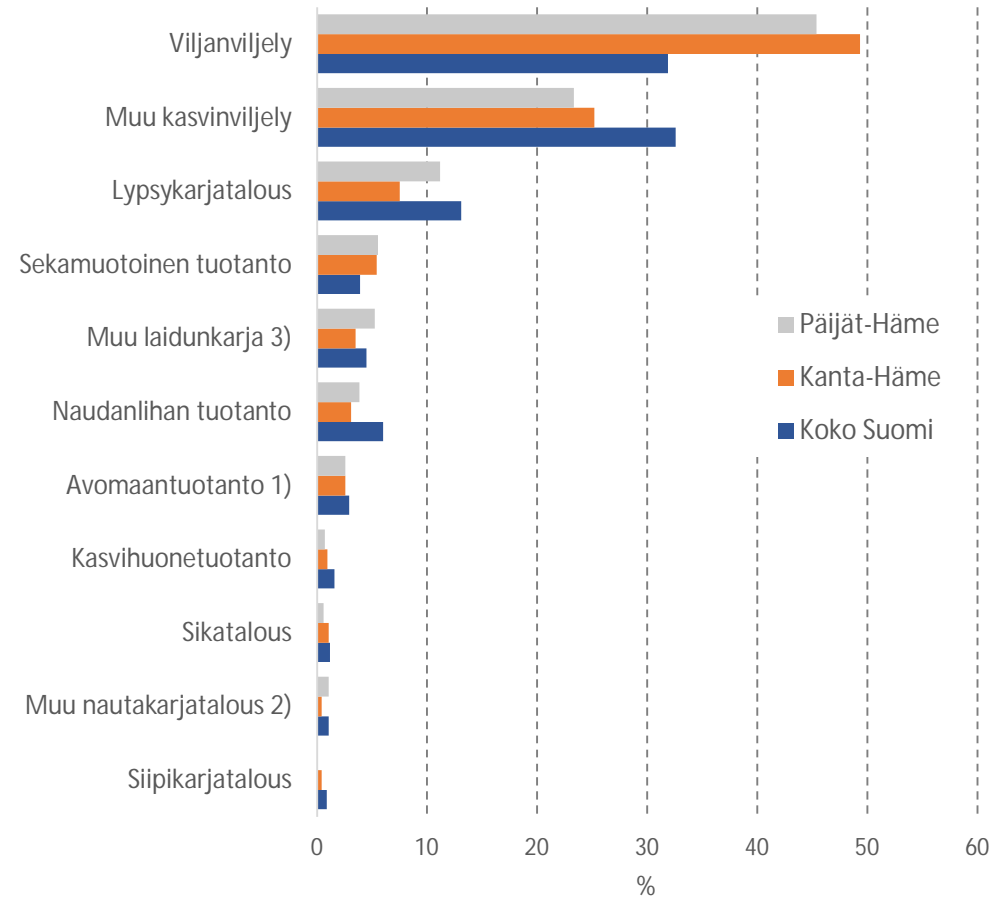
Työpaikat Hämeessä aluetyypeittäin 2008-2017 (vuosi 2008 = 100)

Maatalous- ja puutarhayritykset

- Hämeessä oli vuonna 2018 lähes 3500 maatalous- ja puutarhayritystä. Näistä Päijät-Hämeessä oli 1552 ja Kanta-Hämeessä 1884.
- Luomutilojen osuus kaikista tiloista oli 7,3 % Hämeessä vuonna 2019 (koko maa 10,7 %). (Ruokavirasto)
- Viljanviljelyn osuus Hämeen alueen maataloustuotannosta on suurempi kuin koko maassa.
- 29,4 % Hämeen alueen tiloista on monialaisia, eli ne harjoittavat maa- ja puutarhatalouden lisäksi muutakin yritystoimintaa, kuten koneurakointia (koko maa 28,7 % vuonna 2016). (LUKE)

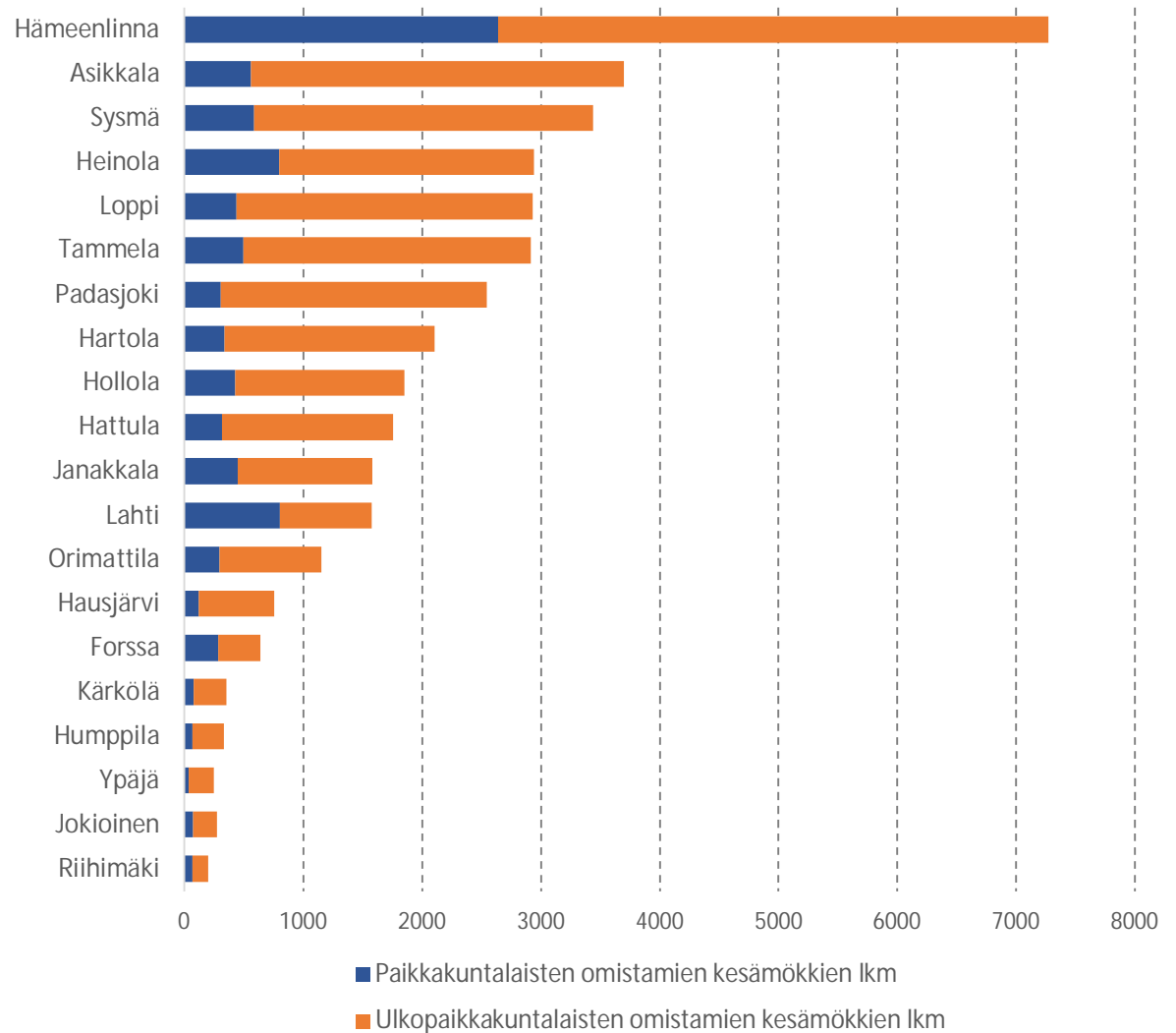
Maatilojen lukumääräinen jakauma tuotantosuunnan mukaan Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä ja koko Suomessa vuonna 2018 (%).

Vapaa-ajan asuminen

- Lukumääräisesti eniten kesämökkejä on Hämeenlinnassa.
- Asukaslukuun suhteutettuna eniten kesämökkejä on Sysmässä, Padasjoella ja Hartolassa
- Suurimman osan kuntien mökeistä omistaa muu kuin ko. kunnan asukas (ulkopaikkakuntalaiset).

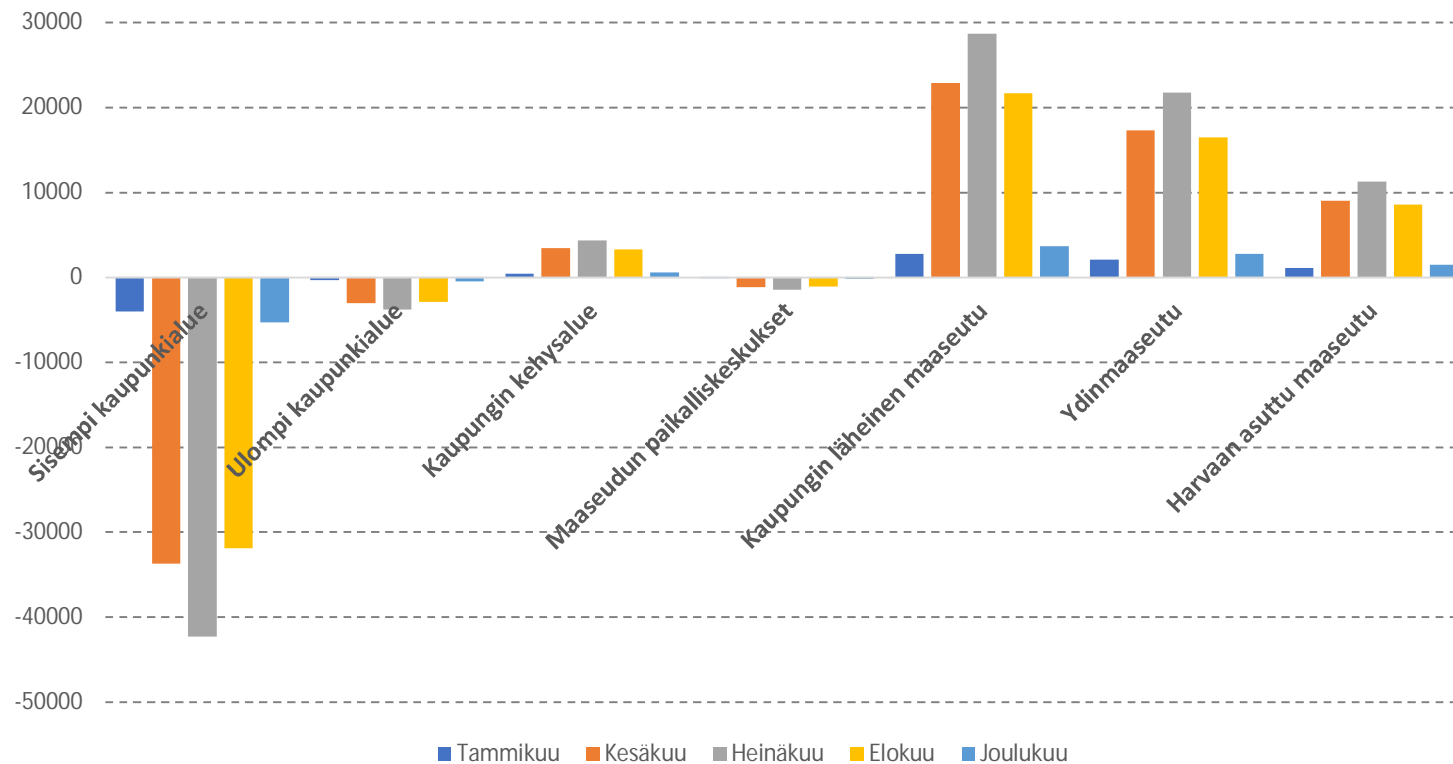
Kesämökkien lukumäärä Hämeen kunnissa vuonna 2018.

Kausiasuminen

- Etenkin kesäaikaan väestöä on vähemmän kaupunkialueilla ja enemmän maaseutualueilla viralliseen väestötilastoon verrattuna.
- Kausiasukkaita oli Hämeen maaseutualueilla parhaimmillaan kuukaudessa arviolta 60 000 (heinäkuu 2016).

Kausiasuminen Hämeessä. Arvioitu väestömäärän erotus tilastoituun väkilukuun verrattuna aluetyypeittäin vuonna 2016.

3. Hämeen Maaseutuluotaimen kyselyn tulokset

3a. Kohdejoukko ja vastaajat

Kyselyn kohdejoukko

- Yhteensä mukaan valikoitiin 1799 toimijaa/henkilöä

ALUEEN KEHITTÄJÄT

Maaseutuasiamiehet ja -johtajat, Metsäkeskuksen ja ProAgrian asiantuntijat, maakuntaliitot ja maakuntien yhteistyöryhmät, kaupungin- ja kunnanjohtajat, Leader-ryhmien hallitukset

MAA- JA METSÄTALOUSYRITTÄJÄT JA ALAN NEUVOJAT

Nuoren viljelijän tukea saaneet, maatalouden investointitukea saaneet

YRITTÄJÄT (MUU TOIMIALA), YRITYKSEN TYÖNTEKIJÄ TAI YRITYSNEUVOJA

Hanketukea saaneet, yrittäjäjärjestöt, paikalliset kehitysyhtiöt ja yhdistykset

VIRANHALTIJAT TAI POLIITTISET PÄÄTTÄJÄT

Kaupungin- ja kunnanvaltuutetut, maakuntavaltuuston jäsenet, kuntien elinkeinovastaavat

KOULUTUS-, TUTKIMUS- JA INNOVAATIOTOIMIJAT

Soveltuvien alojen asiantuntijat sekä opetusorganisaatioiden johto, Luonnonvarakeskus

JÄRJESTÖ- TAI YHDISTYSTOIMIJAT

Kyläyhdistysten puheenjohtajat, kyläasiamies

TIEDONVÄLITÄJÄ

Paikallislehtien päätoimittajat ja/tai toimituspäälliköt

Kyselyyn vastanneet

Vastauksia: 244 kpl

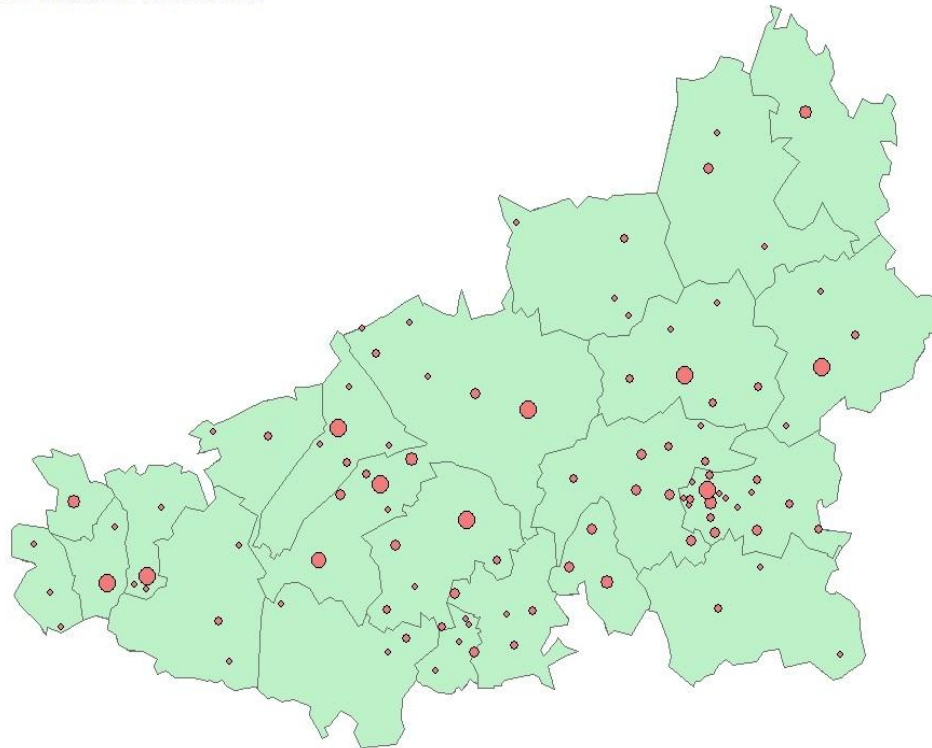
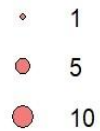
- Mies 60 %, nainen 40 %
- Ikärakenne:
 - 15-29: 6 %
 - 30-49: 31 %
 - 50-64: 48 %
 - 65 -: 15 %

Toiminnan maakunta:

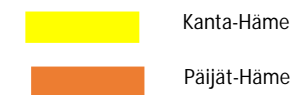
- Päijät-Häme 104 kpl
- Kanta-Häme 106 kpl
- Molemmat 25 kpl
- Ei tiedossa 9 kpl

Kartta ja taulukko. Vastaajat asuinpaikkakunnan mukaan (sijoitettu karttaan postinumeron perusteella)

Vastaajien määrä alueella

Kunta	Ikä
Hämeenlinna	38
Lahti	37
Janakkala	18
Hollola	18
Asikkala	16
Hattula	10
Kärkölä	10
Heinola	9
Hausjärvi	8
Jokioinen	8
Forssa	7
Orimattila	7
Riihimäki	7
Tammela	7
Padasjoki	5
Sysmä	5
Hartola	4
Humppila	4
Loppi	3
Ypäjä	2
Muu maakunta	16
Ei tietoa	5

Vastaajaryhmät

Kyselyyn vastanneet 244 henkilöä on taulukoissa esitetty

1) Pääasiallisen roolin mukaisesti

"Missä roolissa ensisijaisesti tarkastelet Hämeen maaseudun tilaa ja kehitystä? (vain yksi valinta)"

2) Kaikki roolit

"Missä roolissa tai rooleissa vastaat kysymyksiin (voit valita useamman vaihtoehdon)?"

- Vajaa kolmannes vastaajista ilmoittikin useamman kuin yhden roolin – tyypillisimmin kaksi roolia (62 % usean roolin vastanneista).

Pääasiallinen rooli	lkm	%
Alueen kehittäjä	35	14
Maa-/metsätalousyrittäjä tai alan neuvoja	53	22
Yrittäjä (muu toimiala), yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja	25	10
Kunnan viranhaltija tai poliittinen päättäjä	66	27
Koulutus-/tutkimus-/innovaatiotoimija	28	11
Järjestö- tai yhdistystoimija	35	14
Tiedonvälittäjä (media, viestintä yms.)	2	1

Kaikki roolit	lkm	%
Alueen kehittäjä	48	14
Maa-/metsätalousyrittäjä tai alan neuvoja	67	19
Yrittäjä (muu toimiala), yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja	42	12
Kunnan viranhaltija tai poliittinen päättäjä	83	24
Koulutus-/tutkimus-/innovaatiotoimija	35	10
Järjestö- tai yhdistystoimija	71	20
Tiedonvälittäjä (media, viestintä yms.)	4	1

3b. Maaseutujen tilan ja kehityksen barometri

Maaseutujen tilan ja kehityksen barometri – tulokset (asteikko 4-10)

TILA JA KEHITYS	
Kaupungin läheisen maaseudun elinvoimaisuus	7,4
Maaseutualueiden taajamien elinvoimaisuus	6,8
Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun elinvoimaisuus	6,2
Hämeen maaseutualueiden tulevaisuuden näkyvä	6,9
Eri toimijoiden yhteistyö maaseutukehittämisessä	6,7
Kehittämisrahoituksen riittävyys maaseutukehittämisessä	6,3
Maaseutualueiden kyky uusiutua muutoksessa	6,3
Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä	6,1
Hämeen maaseudun maine	7,7
Manner-Suomen maaseutuohjelman tunnettuus	6,0
Yhteensä	6,6

PALVELUT JA SUJUVA ARKI	
Maaseutualueiden yhteisöllisyys	7,3
Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana	8,4
Julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,2
Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,4
Tietoliikenneyhteyksien toimivuus maaseutualueilla	6,9
Maaseudun taajamien tila palvelujen keskuspaikkana	6,4
Etätömahdollisuudet maaseutualueilla	7,7
Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueita koskevaan kehittämiseen	6,5
Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle	8,1
Yhteensä	7,1

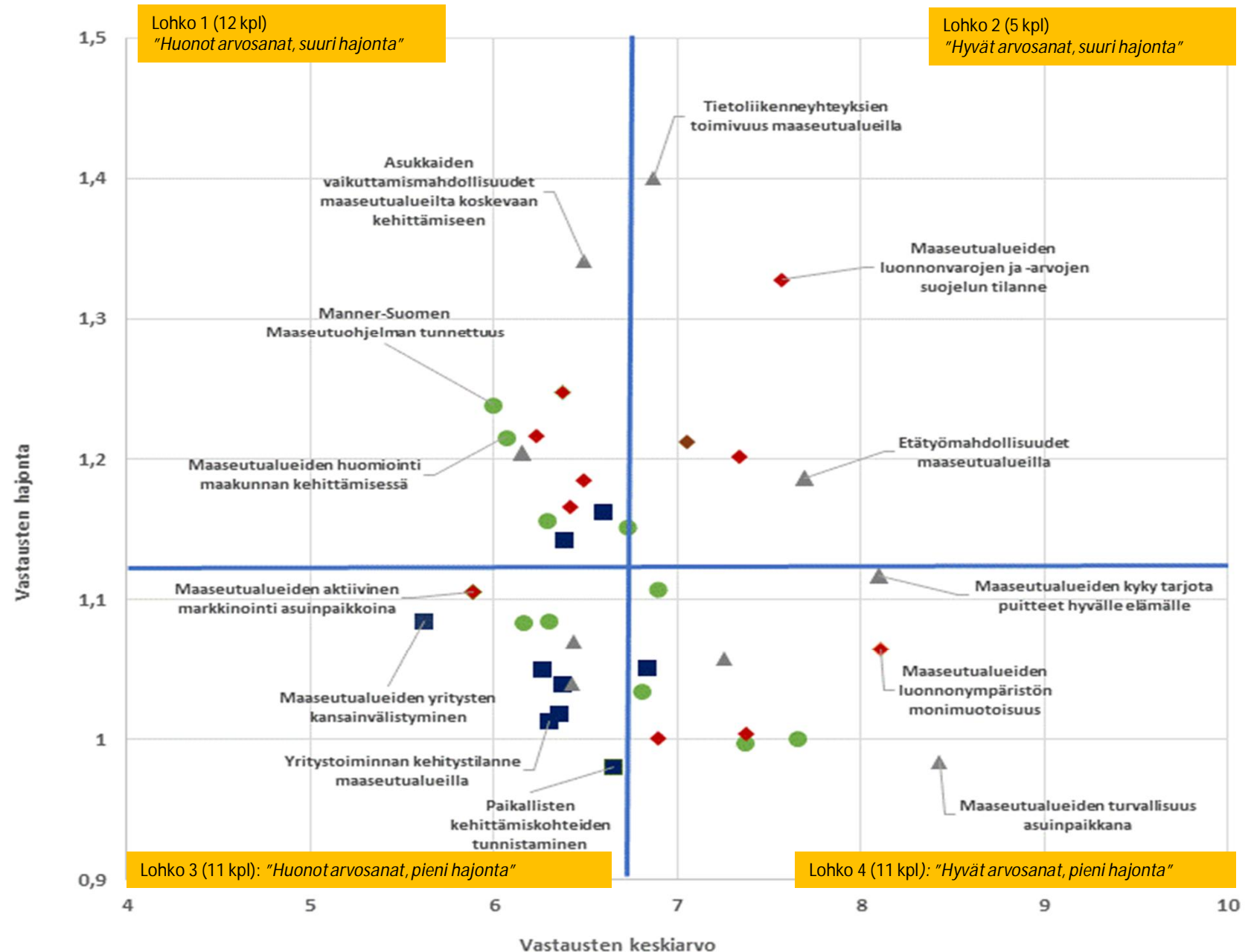
TYÖ, OSAAMINEN JA ELINKEINOT	
Paikallisten kehittämiskohteiden tunnistaminen	6,6
Paikallisten vahvuuksien tunnistaminen	6,8
Luonnonvarojen monipuolinen kaupallinen hyödyntäminen	6,6
Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla	6,3
Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla	6,4
Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla	6,4
Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin	6,3
Maatilojen ja yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten eteneminen maaseutualueilla	6,4
Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen	5,6
Yhteensä	6,4

ASUMINEN JA YMPÄRISTÖ	
Maaseudun kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille	6,5
Asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun	6,4
Kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,4
Maaseudun taajamien houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,9
Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,2
Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina	5,9
Maaseutualueiden markkinointi vapaa-ajan viettokohteena	7,1
Tulomuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,4
Maaseutualueiden paikallisidentiteetin ja maaseutukulttuurin vahvuus	7,3
Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus	8,1
Maaseutualueiden luonnonvarojen ja -arvojen suojelun tilanne	7,6
Yhteensä	6,9

Barometrin vastausten keskiarvo (x- akseli) ja hajonta (y-akseli).

Teemat

- Palvelut ja sujuva arki
- Maaseudun tila ja kehitys
- Työ, osaaminen ja elinkeinot
- Asuminen ja ympäristö

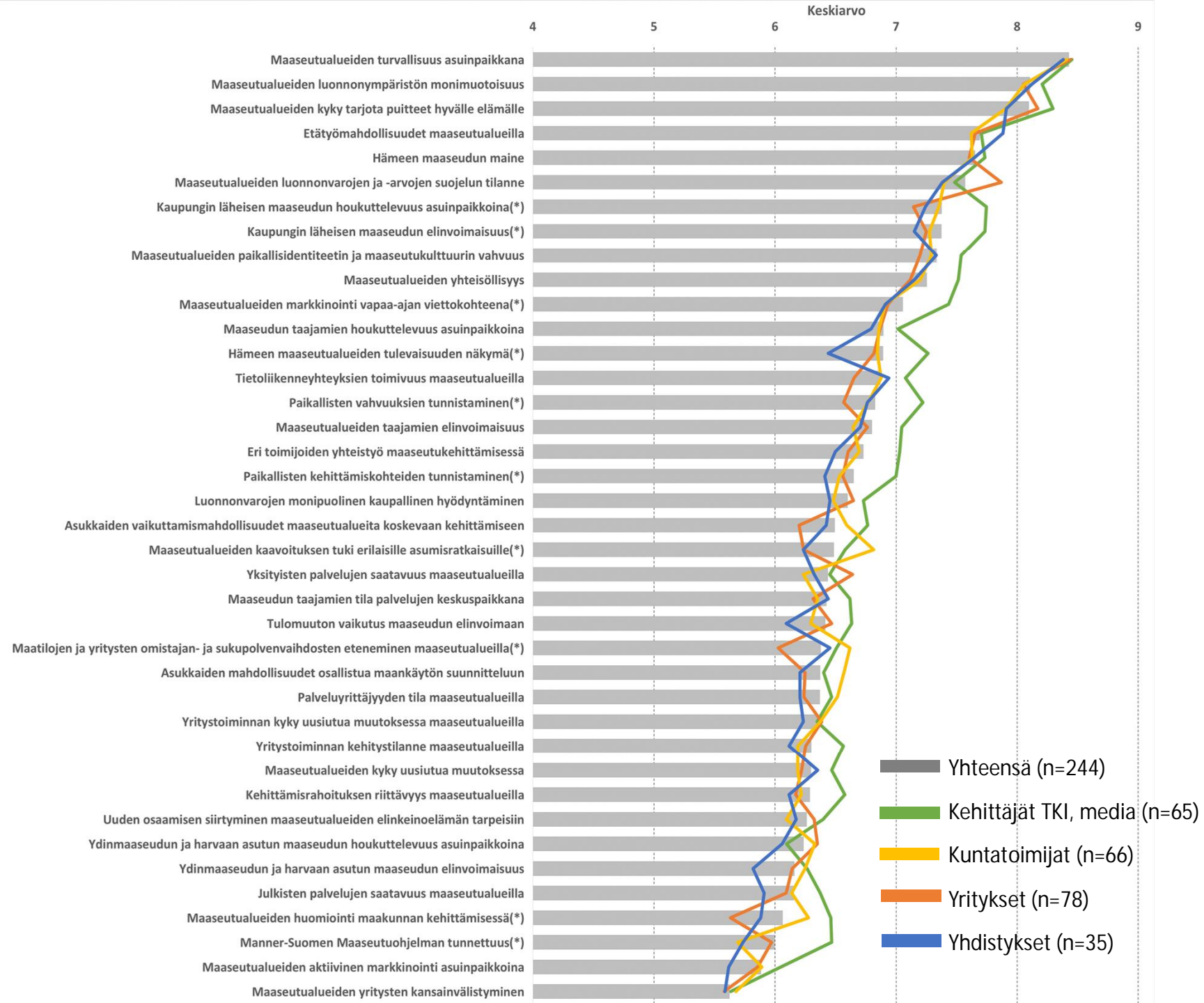
Barometrin vastausten keskiarvo (x- akseli) ja hajonta (y-akseli).

Lohko 3: "Huonot arvosanat, pieni hajonta"

- Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun elinvoimaisuus
- Maaseutualueiden kyky uusiutua muutoksessa
- Paikallisten kehittämiskohteiden tunnistaminen
- Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla
- Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla
- Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla
- Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin
- Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen
- Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla
- Maaseudun taajamien tila palvelujen keskuspaikkana
- Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina

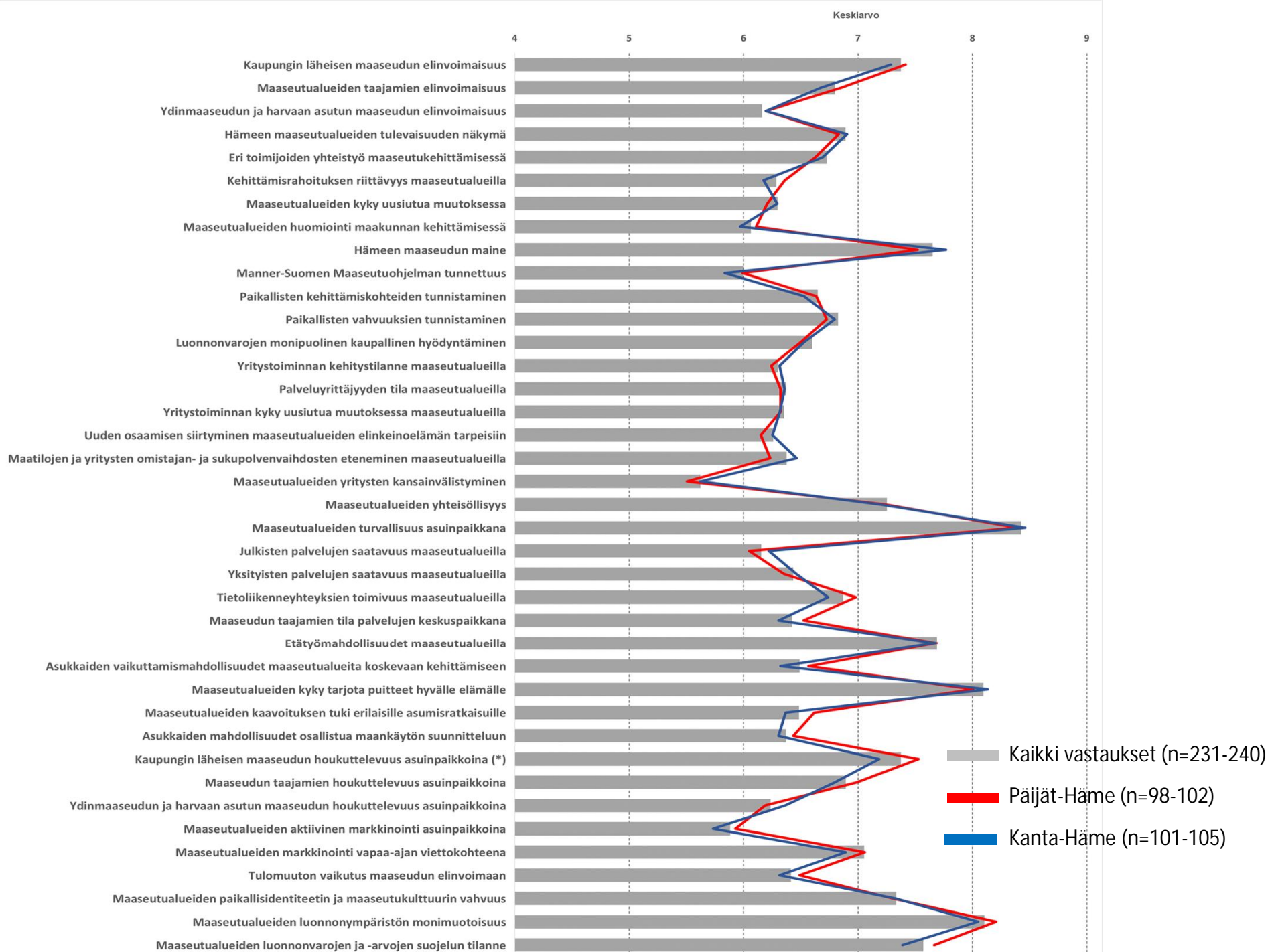
Barometrin vastausten keskiarvot vastaajaryhmittäin

(*)= ero tilastollisesti merkitsevä, $p < 0.05$

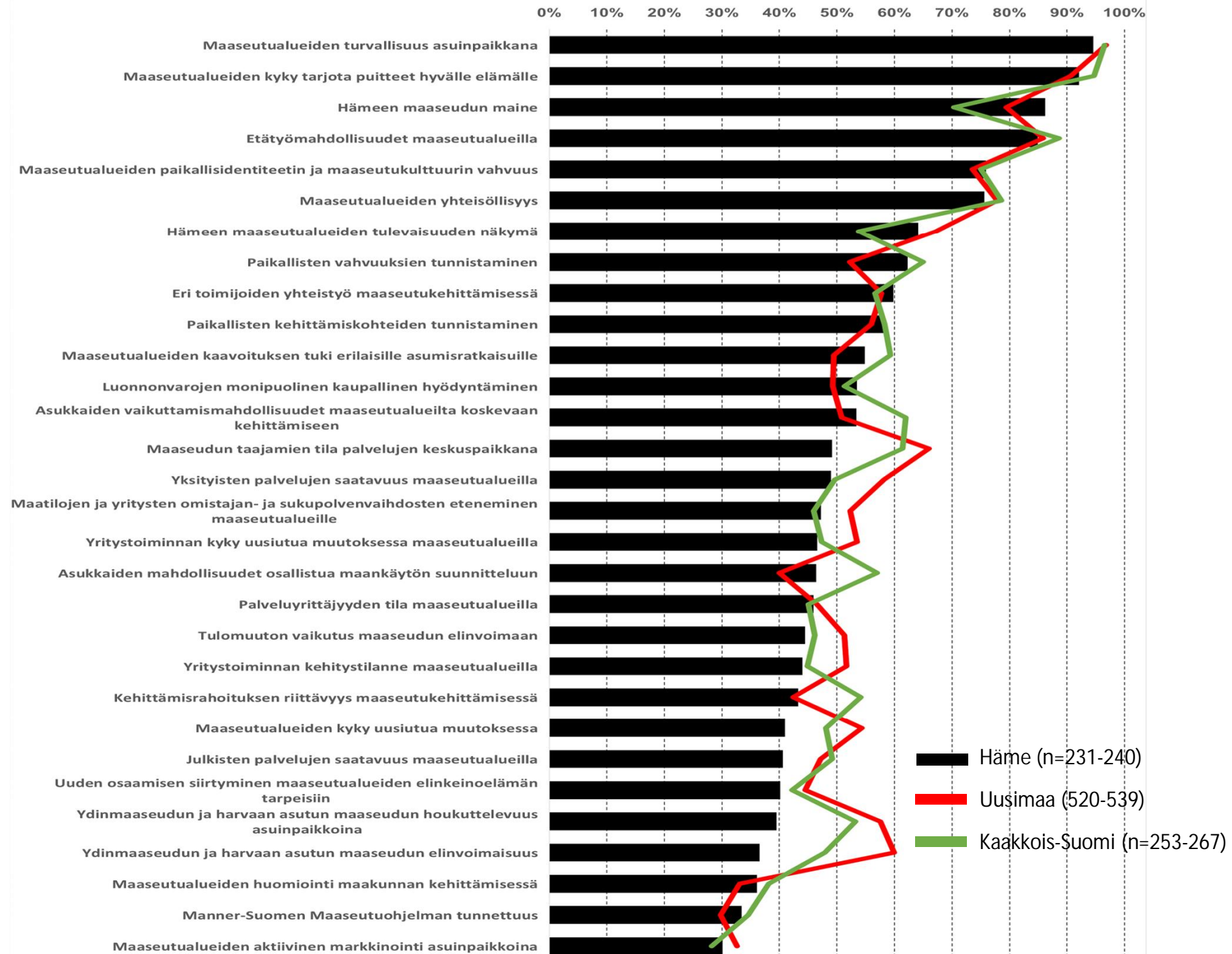

Barometrin vastausten keskiarvot maakunnittain,

(*) = ero tilastollisesti
merkitsevä, $p < 0.05$

Barometrikysymyksiin vähintään arvonsanan seitsemän (7) antaneiden osuudet, Häme versus Kaakkois-Suomi ja Uusimaa

3c. Kehittämiskohteet

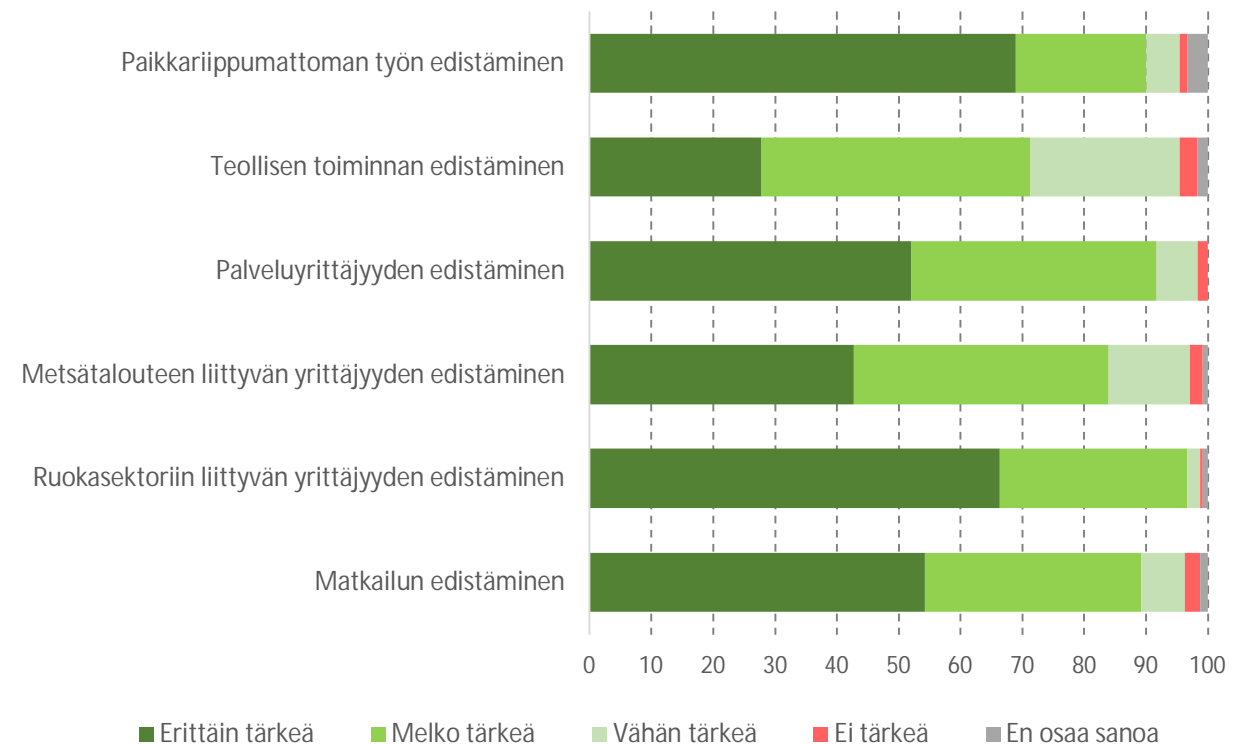
Elinkeinot ja toimeentulo

Avointen vastausten (128 kappaletta) perusteella viitenä tärkeimpänä kehityskohteena nähtiin:

1. Matkailu (17 mainintaa)
2. Ruokasektori (14 mainintaa)
3. Paikkariippumaton työ (14 mainintaa)
4. Tietoliikenneyhteydet (11 mainintaa)
5. Toimiva infrastruktuuri (8 mainintaa)

”Näkisin, että yhteen sektoriin keskittymisen sijaan tulisi panostaa enemmän maaseudun ominaispiirteiden (luonnonvarat, maisema, kulttuuriympäristö tms) kestävään käyttöön perustuvaan monimuotoisiin elinkeinoihin. Haavoittuvuus on suurempi yhden alan elinkeinoilla, mutta maaseudulla olisi mahdollisuuksia moniin erilaisiin toimeentulon lähteisiin. Suosisin myös erilaisten verkosto- ja yhteisömuotoisten toimeentulolähteiden kehittämistä (kuten osuuskunnat), joihin sisältyisi myös sosiaalinen aspekti.”

Vastaajien (n = 243) arvio kehittämiskohteiden tärkeydestä.

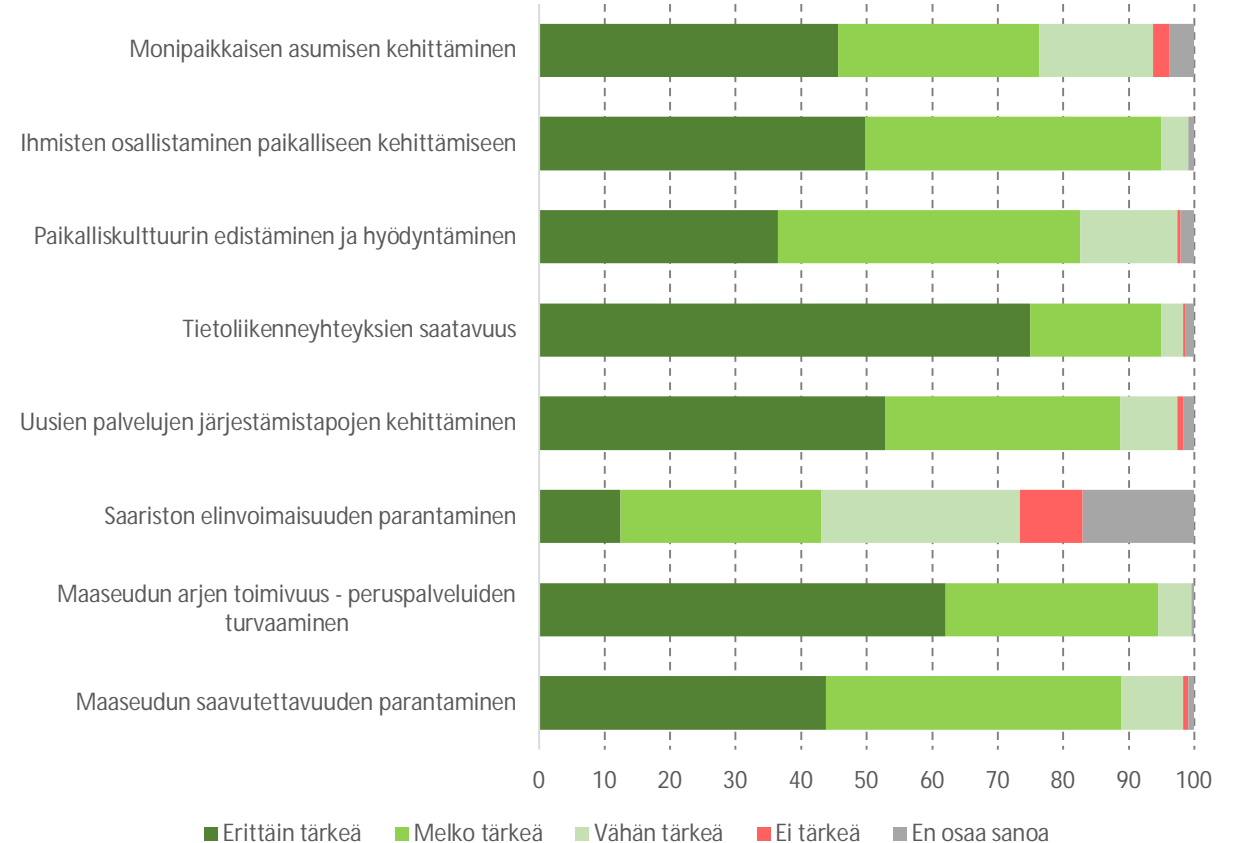
”Puolet Suomen väestöstä pääsee Hämeeseen noin tunnissa. Tämä avaa merkittäviä kestävä luontoyrittäjyyden (luontomatkat, kokemusmatkat, luonnon terveysvaikutusyrittäjyys) mahdollisuuksia. Samoin koko Häme voisi olla luomulähiuotanto-alueita miljoona-alueille Helsinki -Turku - Tampere sekä Hämeenlinna -Lahti-alueelle.”

Asuminen

Avointen vastausten (121 kappaletta) perusteella viitenä tärkeimpänä kehityskohteena nähtiin:

1. Lähipalvelut (28 mainintaa)
2. Monipaikkainen asuminen (26 mainintaa)
3. Tietoliikenneyhteydet (20 mainintaa)
4. Kaavoituksen joustavuus (18 mainintaa)
5. Tieyhteydet ja tiestön kunto (12 mainintaa)

Vastaajien (n = 242) arvio kehittämiskohteiden tärkeydestä.

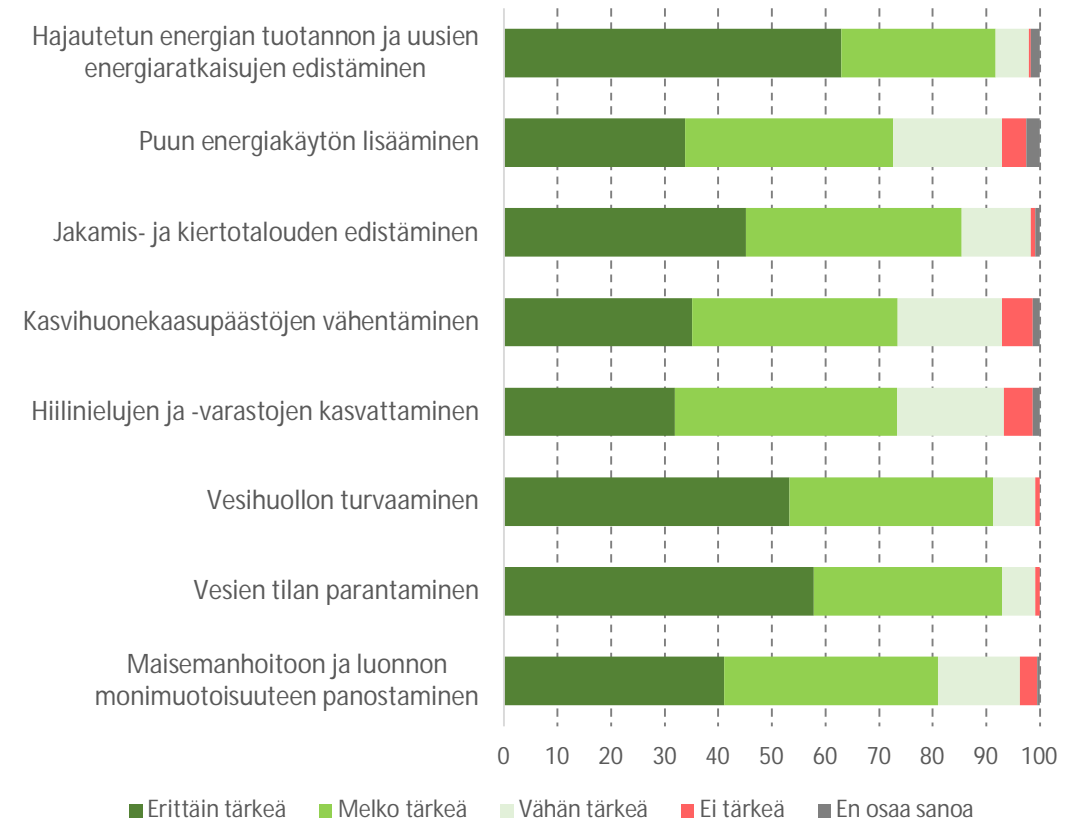
"Perälauta vuotaa liikaa maaseudulla. On ymmärrettävää, että nuoret muuttavat vuosiksi pois kotiseudultaan. He kuitenkin haluaisivat palata kotiseudulle myöhemmin perheen perustamisen jälkeen. On vaikeaa olettaa, että lapsiperheet asuisivat maaseudulla, jossa ei ole kohtuullisen matkan päässä koulua tai koulu on lopettamisuhan alla. Paikkaan sitomattomat työt lisääntyvät entisestään ja koronatilanne on hyvä sauma maaseudulle. Etätyöskentelyn parantaminen esim. Heinolan Spotin kaltaisilla toimenpiteillä on mielestäni tärkeää. Vanhemmat etätyöskentelijät/monipaikkaiset tuovat lyhyellä aikavälillä verotuloja seudulle, mutta pitkällä aikavälillä vain uudet sukupolvet voivat turvata tulevaisuuden."

Energia, ympäristö ja ilmasto

Avointen vastausten (107 kappaletta) perusteella viitenä tärkeimpänä kehityskohteena nähtiin:

1. Uusiutuva energia (28 mainintaa)
2. Hajautettu energiantuotanto (14 mainintaa)
3. Luonnon monimuotoisuus (14 mainintaa)
4. Vesistöjen puhtaus (14 mainintaa)
5. Jakamis- ja kiertotalous (11 mainintaa)

Vastaajien (n = 243) arvio kehittämiskohteiden tärkeydestä.

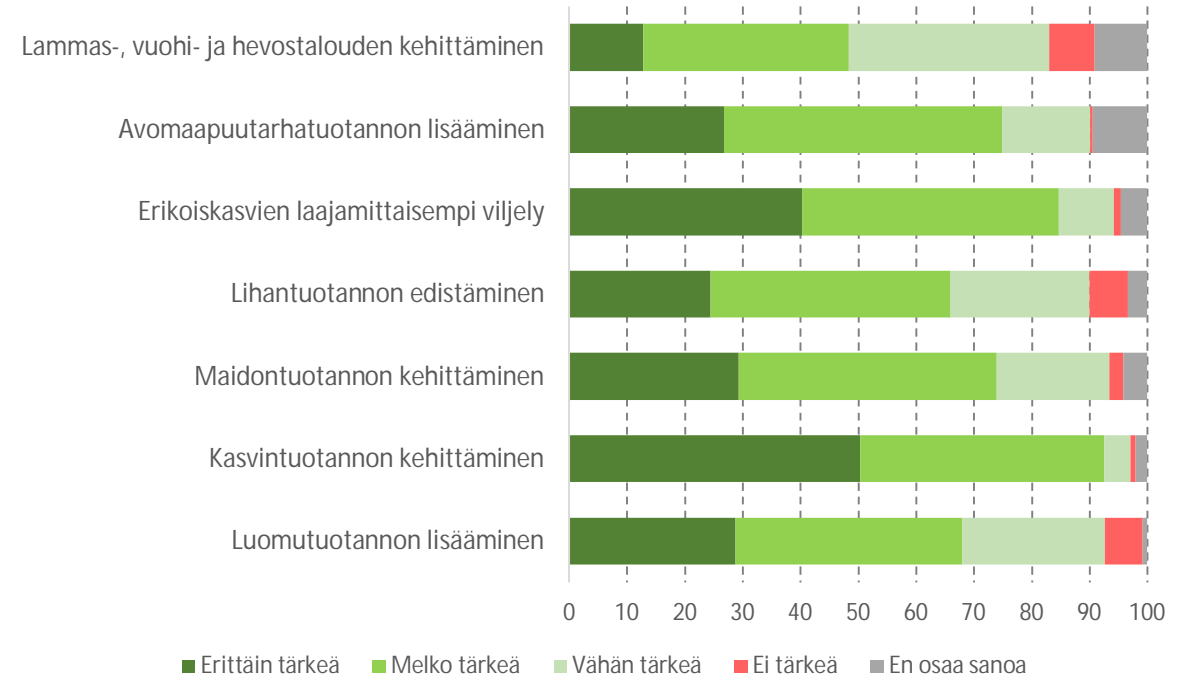
Esim biokaasulaitos mitä on suunniteltu Tuulokseen, täytyisi saada ponnekkaammin liikkeelle, ettei jämähä suunnittelu paikalleen. Monen hämäläisen maatilan sivuvirrat (lannat, perunankuorijätteet yms) olisi johdettavissa tämmöiseen biokaasulaitokseen syötteiksi. Ja olisi iso mainosarvo koko Hämeelle.

Elintarvikkeiden alkutuotanto

Avointen vastausten (101 kappaletta) perusteella viitenä tärkeimpänä kehityskohteena nähtiin:

1. Kasvintuotannon kehittäminen (19 mainintaa)
2. Luomutuotanto (15 mainintaa)
3. Ekologisuus ja kestävyys (7 mainintaa)
4. Maidontuotanto (7 mainintaa)
5. Monipuolisuus (7 mainintaa)

Vastaajien (n = 243) arvio kehittämiskohteiden tärkeydestä.

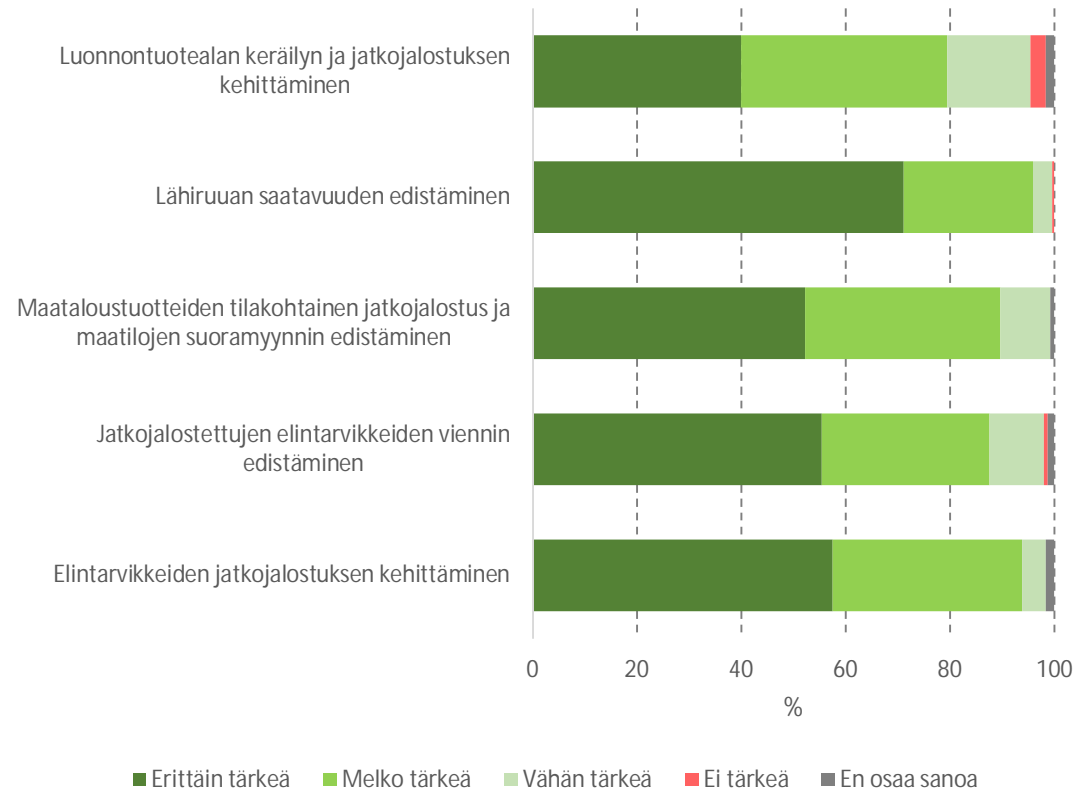
"Kanta-Hämeessä ruokateollisuus on maan kärkeä, ja maakunnan vahvuus. Tässäkin uusiin innovaatioihin, uusiin tuotteisiin ja palveluihin panostaminen ensiarvoisen tärkeää. Ei ylläpidetä vain vanhaa, vaan kehitetään ja innovoidaan nykyistä ja uutta."

Elintarvikkeiden jatkojalostus

Vastaajien (n = 242) arvio kehittämiskohteiden tärkeydestä.

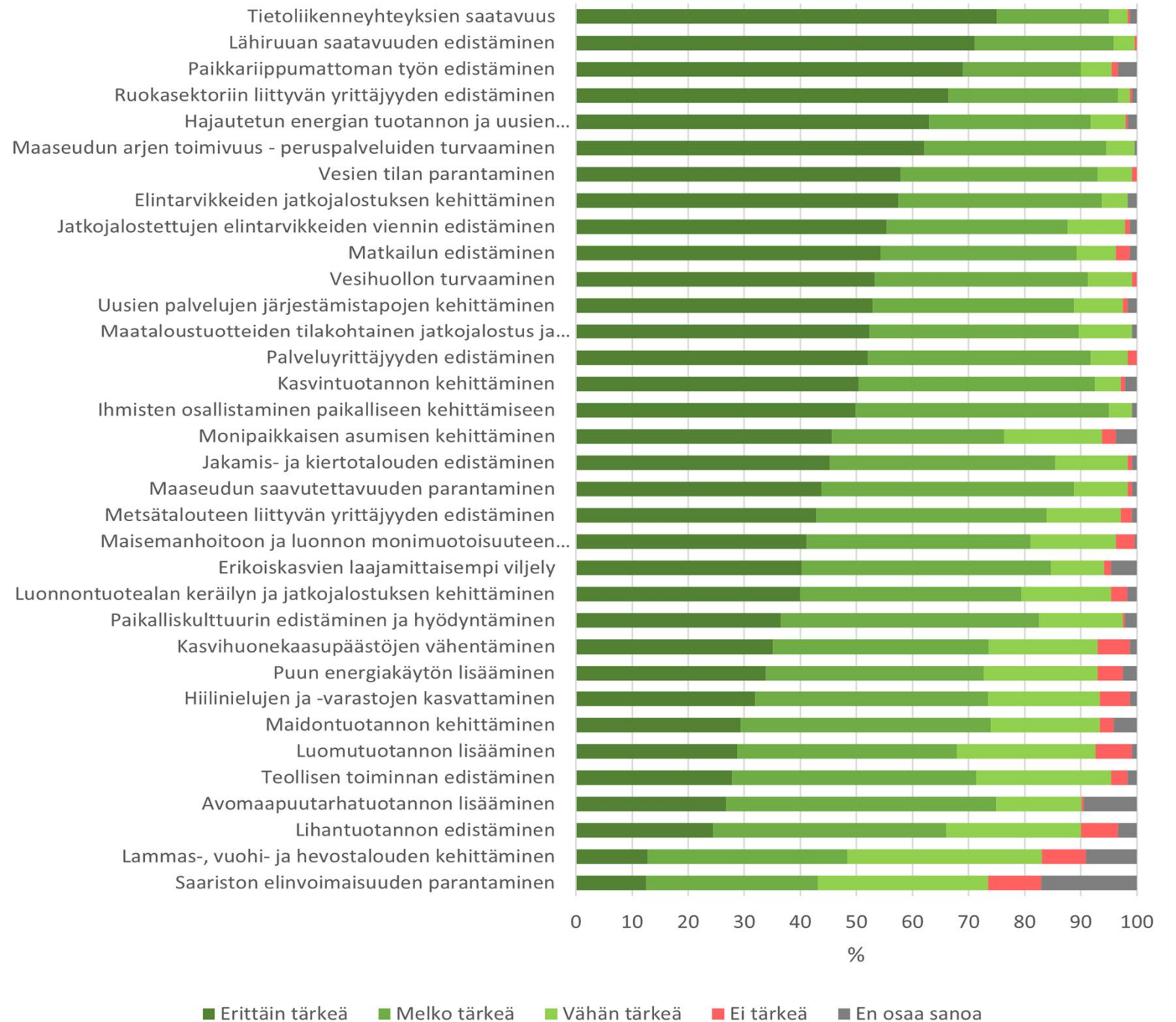
Avointen vastausten (91 kappaletta) perusteella viitenä tärkeimpänä kehityskohteena nähtiin:

1. Lähiruoka (25 mainintaa)
2. Viennin edistäminen (12 mainintaa)
3. Suoramyynti (10 mainintaa)
4. Luonnontuoteala (9 mainintaa)
5. Tilakohtainen jalostus (8 mainintaa)

"Reko myynti- ja jakelumallissa on mielestäni paljon kehitettävää. Palvelu on kuitenkin suosittu ja se on signaali, että uudentilaiselle torielämälle on tilausta. Digi, lähiruoka, luonnontuotteet ja helpposaatavuus tulisi yhdistää."

Kehittämiskohteet, yhteenvedo teemoista

3d. Vastajaryhmäkohtaiset väittämät

Vastaajaryhmien näkemyksiä

- Perustuu vastaajaryhmille räätälöityihin väittämiin
- Tähän poimittu ne, joista
 - ✓ Eniten samaa mieltä 😊
 - ✓ Eniten eri mieltä 😞

Yritykset/yrittäjät ja alan neuvojat

- Yrittäjien tekemisen asenne on vahva maaseudulla
- Yrityksen perustaminen on helppoa

- Maaseudun yrittäjien investointitaso on riittävä kilpailukyvn turvaamiseksi
- Yrittäjien on helppo saada osaavaa työvoimaa
- Yritysten digitalisaation hyödyntäminen on riittävä

Alkutuottajat ja alan neuvojat

- Hämeen peltoalueet ovat tehokkaassa tuotannollisessa käytössä
- Maa- ja metsätalouden ympäristöpäästöt eivät aiheuta merkittäviä ympäristöongelmia
- Hämeen metsävaroja käytetään monipuolisesti

- Maa- ja metsätalousyrittäjien on helppo saada osaavaa työvoimaa
- Maa- ja metsätalousyrittäjäyys on houkutteleva ala nuorille
- Maatalousyrittäjien investointitaso on riittävä kilpailukyvn turvaamiseksi Hämeessä

Kuntapäätäjät

- Kunta tukee aktiivisia kyliä ja kyläyhdistyksiä
- Kunnan yritysilmapiiri on parantunut

- Kunnassa panostetaan riittävästi maaseutualueiden kehittämiseen
- Kunnan päätöksenteossa painotetaan maaseutualueiden merkitystä tärkeänä elinvoimatekijänä
- Kunnan maaseutualueiden kehitys on edennyt myönteiseen suuntaan

Kehittäjät

- Maaseututoimijoiden yhteistyö on menestymisen avain
- Hämeen maaseudun toimintaympäristö on kehittämismyönteinen

- Maaseutuyritysten on helppo saada koulutettua ja osaavaa työvoimaa
- Maaseutuyritysten investointitaso on riittävä kilpailukyvn säilyttämiseksi

Vastaajaryhmien näkemyksiä

- Perustuu vastaajaryhmille räätälöityihin väittämiin
- Tähän poimittu ne, joista
 - ✓ Eniten samaa mieltä
 - ✓ Eniten eri mieltä

Tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimijat

- Kouluttautumismahdollisuudet etänä täydentävät paikallista koulutustarjontaa
- Korkean osaamisen siirtoa elinkeinoelämän tarpeisiin tulisi tehostaa maaseudulla

- Maaseutualueilla toimivien yritysten panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat riittäviä

Järjestötoimijat

- Yhdistys- ja järjestötoiminnalla on merkittävä rooli maaseudun kehittämisessä
- Yhdistys- ja järjestötoiminta tunnistaa parhaiten paikalliset olosuhteet ja kehittämistarpeet

- Maaseudun yhdistys- ja järjestötoimintaan saadaan helposti mukaan uusia jäseniä

4. Loppupohdinnat

Ajatus 1: Hämeen maaseudulle elinvoimaa kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksen ja kehittämisen tiivistämisellä/symbioosin

- > Rohkeat avaukset, mahdollisuus kokeilla jotain uutta: esim. digitaalisten palvelujen hyödyntäminen.
 - o Kaupunki elää maaseudun tuotannosta, maaseutu taas kaupungin kysynnästä.
 - o Lähiruoan saatavuuden edistämisen elintarvikkeiden jatkojalostuksen tärkeimpänä asiana esille, koko listassa 2.tärkein (Luotain)
 - o Uusiutuvat energiaratkaisut: puu, biokaasu...
 - o Paikalliset tuotannolliset symbioosit?
- > Eri toimijoiden yhteistyön ja työnjaon korostuminen
 - o Eri rahastojen yhteistyötä voitaisiin edistää ja samalla syventää kuvaa alueen kehittymisestä toteuttamalla aika ajoin eri rahastojen yhteisiä, tiettyä aluetta koskevia arviointeja. Kun eri kehittämisrahoitusinstrumentit saadaan saman arviointikononaisuuden alle, voidaan paremmin arvioida rahoituksen kohdentumista esim. erityyppisten yritysten ja alueiden suhteen (arviointi)

Ajatus 2: Hämeen maaseututaajamien elinvoimaisuuden parantaminen

Kirkonkylät ja maaseudun keskustaajamat luovat perustan maaseudun palvelurakenteelle. Näihin vakituiset asukkaat, vapaa-ajan asukkaat, matkailijat ja erinäiset satunnaiset pistäytyjätkin tukeutuvat.

- Keskiarvoksi 6,8 barometrissa
- Maaseudun taajamien tila palvelujen keskuspaikkana arvioidaan Hämeessä heikommaksi kuin verrokeissa.
- Maaseututaajamien elinvoimaisuus ja tilanne palvelujen osalta nähdään korkeintaankin heikkona, mitä tehtävissä?
- Kirkonkylät ja maaseututaajamat olleet politiikkatoimien väliinputoajia – katseet kylissä ja kaupungeissa. Oheisen ajatuksen vahvistamista kirkonkylissä ja maaseututaajamissa:

”Hyvä sijainti ja suurten ihmisvirtojen läheisyys ei kuitenkaan yksin riitä maaseudun elinvoiman turvaamiseen, vaikka ne tarjoavatkin mahdollisuuksia esim. matkailun kehittämisen muodossa. Elinvoima kumpuaa paikallisuudesta – alueen ihmisistä lähtevistä aloitteista ja paikallisista toimintakulttuureista, joiden vahvistamisen tulee olla kaiken ohjelmatyön ytimessä.” (Arviointi)
- Onko tässä aktivoinnissa, jopa hankkeiden toteuttamisessa tai toimien koordinoinnissa KUNNILLA roolia ja mahdollisuuksia siirryttäessä elinkeinopolitiikasta laajempaan elinvoimapolitiikkaan? Mitä välineitä maaseuturahasto tähän voisi tarjota?

Ajatus 3: Millaista painoa ja toimenpiteitä syvän maaseudun kehittämiseksi Hämeessä?

- Niiden elinvoimaisuus heikointa, asuinpaikkoina vähiten kiinnostavia (6,2)
- Vaatiiko erityishuomiota, vai eikö?
- Katse monipaikkaisuuteen, etätyöhön, kesäasukkaisiin? Mitä muuta?
- Ovat tyypillisiä alkutuotannon alueita (maa- ja metsätalous). Täältäkö kärjet elinvoimalle?